

Передмова.....	15
(Чекман І. С., Бобирьов В. М., Кресюн В. Й.)	
Перелік умовних скорочень.....	16
Фармакологія в системі медичних і біологічних наук.....	18
(Чекман І. С., Бобирьов В. М., Кресюн В. Й.)	
Історія лікознавства і фармакології.....	22
(Чекман І. С.)	
Основні терміни та їх визначення.....	28
(Кресюн В. Й.)	
Частина 1. Загальна фармакологія.....	29
(Кресюн В. Й., Годован В. В.)	
Номенклатура і принципи класифікації лікарських засобів.....	30
Види фармакотерапії.....	31
Розділ 1. Фармакокінетика (Кресюн В. Й., Годован В. В.).....	33
1.1. Всмоктування лікарських речовин.....	34
1.1.1. Біодоступність і біоеквівалентність ліків.....	37
1.2. Шляхи введення ліків.....	37
1.2.1. Ентеральні шляхи.....	37
1.2.2. Парентеральні шляхи.....	39
1.3. Розподіл ліків в організмі.....	41
1.3.1. Гістогематичні бар'єри.....	43
1.4. Елімінація.....	44
1.4.1. Біотрансформація ліків.....	45
1.4.2. Екскреція.....	50
Розділ 2. Фармакодинаміка (Кресюн В. Й., Годован В. В.).....	53
2.1. Види дії ліків.....	53
2.2. Механізми дії ліків.....	54
РОЗГОРНУТИЙ Зміст	
6 Фармакологія	

2.3. Залежність фармакологічного ефекту від властивостей ліків і умов їх застосування.....	57
2.3.1. Залежність ефекту від властивостей ліків.....	58
2.3.2. Залежність ефекту ліків від стану хворого.....	58
2.3.3. Залежність ефекту від зовнішніх чинників.....	61
2.4. Ефекти, що розвиваються в організмі при повторному введенні і відміні ліків.....	64
2.5. Комбінована дія ліків.....	66
2.5.1. Принципи взаємодії ліків.....	66
2.5.2. Несумісність ліків і нераціональність їх комбінації.....	67
Розділ 3. Фармакотоксикодинаміка (Кресюн В. Й., Годован В. В.).....	69
Частина 2. Спеціальна фармакологія.....	73
Розділ 4. Лікарські засоби, ЯКІ діють переважно у ділянці чутливих нервових закінчень.....	74
(Горчакова Н. О., Годован В. В., Островська Г. Ю.)	
4.1. Адсорбуючі лікарські засоби.....	74
4.2. Обволікаючі лікарські засоби.....	75
4.3. Пом'якшувальні лікарські засоби.....	75
4.4. В'язучі лікарські засоби.....	76
4.5. Лікарські засоби для місцевої анестезії.....	77
4.5.1. Група складних ефірів бензойної та параамінобензойної кислоти.....	80
4.5.2. Група амідів.....	81
4.6. Подразнювальні лікарські засоби.....	82
Розділ 5. Лікарські речовини, які впливають на вегетативну нервову систему..	84
(Чекман І. С., Горчакова Н. О., Бобирьов В. М., Рябушко М. М.)	
5.1. Засоби, які впливають на холінергічні синапси.....	84
5.1.1. Холіноміметичні засоби.....	87
5.1.1.1. Засоби, які стимулюють М- і Н-холінорецептори (М-, Н-холіноміметики).....	87

5.1.1.2. Засоби, які стимулюють М-холінорецептори (М-холіноміметики).....	88	
5.1.1.3. Засоби, які стимулюють Н-холінорецептори (Н-холіноміметики).....	88	
5.1.2. Холіноблокуючі засоби.....	89	
5.1.2.1. Засоби, які блокують М- та Н-холінорецептори (центральні М-, Н-холіноблокатори).....	89	
5.1.2.2. Засоби, які блокують М-холінорецептори (М-холіноблокатори).....	89	
5.1.2.3. Засоби, які блокують Н-холінорецептори (Н-холіноблокатори, Н-холінолітики).....	91	
5.2. Засоби, які впливають на адренергічні синапси.....	94	
Розгорнутий зміст 7		
5.2.1. Засоби, які стимулюють адренергічні синапси.....	96	
5.2.1.1. Адреноміметичні засоби прямої дії.....	96	
5.2.1.2. Адреноміметичні засоби непрямої дії.....	98	
5.2.2. Засоби, які блокують адренергічні синапси.....	99	
5.2.2.1. Симпатолітики.....	99	
5.2.2.2. Адреноблокатори.....	99	
Розділ 6. Лікарські засоби, які впливають на центральну нервову систему....		103
(Кресюн В. Й., Годован В. В., Горчакова Н. О., Бобирьов В. М., Петрова Т. А.)		
6.1. Засоби для наркозу.....	103	
6.1.1. Засоби для інгаляційного наркозу.....	105	
6.1.2. Засоби для неінгаляційного наркозу.....	106	
6.1.3. Різні засоби, які використовуються для наркозу.....	108	
6.2. Спирт етиловий.....	108	
6.3. Снодійні лікарські засоби.....	113	
6.4. Протисудомні засоби.....	118	
6.4.1. Протиепілептичні засоби.....	118	
6.4.2. Протипаркінсонічні засоби.....	121	
6.5. Анальгезуючі засоби.....	123	

6.5.1. Наркотичні анальгетичні засоби.....	123
6.5.2. Ненаркотичні анальгетичні засоби.....	129
6.6. Психотропні препарати.....	134
6.6.1 Антипсихотичні препарати (нейролептики).....	135
6.6.2. Транквілізатори.....	139
6.6.3. Психоседативні лікарські засоби.....	142
6.7. Антидепресанти.....	143
6.8. Психомоторні стимулятори.....	148
6.9. Ноотропні засоби.....	151
6.10. Адаптогени.....	153
6.11. Актопротектори.....	154
6.12. Аналептики.....	154
Розділ 7. Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин.....	156
(Бобирьов В. М., Горчакова Н. О., Островська Г. Ю., Рябушко М. М.)	
7.1. Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи.....	156
7.1.1. Гормональні препарати гіпофіза та гіпоталамуса.....	158
7.1.2. Гормональні препарати щитоподібної і паращитоподібних залоз.....	159
8 Фармакологія	
7.1.3. Гормональні препарати підшлункової залози та їх синтетичні аналоги.....	161
7.1.4. Гормональні препарати надниркових залоз. Глюкокортикоїди і мінералокортикоїди....	163
7.1.5. Препарати статевих гормонів і анаболічні стероїди.....	166
7.2. Вітамінні препарати.....	168
7.2.1. Препарати водорозчинних вітамінів.....	169
7.2.2. Препарати жиророзчинних вітамінів.....	173
7.3. Засоби, що впливають на обмін речовин у твердих тканинах зуба.....	178
7.3.1. Препарати кальцію.....	179
7.3.2. Препарати фосфору.....	180

7.3.3. Препарати фтору.....	181
7.4. Засоби, які стимулюють процеси регенерації.....	184
Розділ 8. Ферменти, коферменти та антиферментні засоби.....	187
(Бобирьов В. М., Кресюн В. Й., Годован В. В., Рябушко М. М.)	
8.1. Ферментні препарати.....	187
8.2. Коферменти.....	189
8.3. Антиферменти.....	189
Розділ 9. Антиоксиданти.....	191
(Бобирьов В. М.)	
Розділ 10. Засоби, які впливають на імунні процеси.....	195
(Кресюн В. Й., Годован В. В.)	
10.1. Імуномодулюючі лікарські засоби.....	196
10.1.1. Лікарські засоби імуносупресивної дії.....	197
10.1.2. Лікарські засоби імуностимулюючої дії.....	198
10.2. Протиалергічні лікарські засоби.....	201
10.2.1. Глюкокортикоїди.....	203
10.2.2. H1	
-гістаміноблокатори.....	204
10.2.3. Стабілізатори базофільних гранулоцитів і антилейкотрієнові препарати.....	209
10.2.4. Функціональні антагоністи алергії.....	209
Розділ 11. Протизапальні засоби.....	211
(Чекман І. С., Горчакова Н. О.)	
Розділ 12. Засоби, які впливають на функції виконавчих органів.....	213
(Чекман І. С., Горчакова Н. О., Бобирьов В. М., Петрова Т. А., Казак Л. І., Кава Т. В.)	
9	
12.1. Препарати, які впливають на серцево-судинну систему.....	213
12.1.1. Кардіотонічні засоби.....	213
12.1.1.1. Серцеві глікозиди (кардіостероїди).....	214

12.1.1.2. Неглікозидні кардіотонічні засоби.....	218
12.1.2. Антиангінальні засоби.....	219
12.1.2.1. Засоби, що знижують потребу міокарда в кисні й поліпшують його кровопостачання.....	220
12.1.2.2. Засоби, що знижують потребу міокарда в кисні. β -адреноблокатори.....	225
12.1.2.3. Засоби, які підвищують транспорт кисню до міокарда.....	225
12.1.2.4. Засоби, що підвищують стійкість міокарда до гіпоксії.....	226
12.1.2.5. Засоби, які призначають хворим на інфаркт міокарда.....	227
12.1.3. Протиаритмічні засоби.....	227
12.1.3.1. Мембраностабілізатори (блокатори натрієвих каналів).....	228
12.1.3.2. Бета-адреноблокатори.....	229
12.1.3.3. Блокатори калієвих каналів.....	229
12.1.3.4. Блокатори кальцієвих каналів (антагоністи кальцію).....	230
12.1.3.5. Інші протиаритмічні засоби.....	230
12.1.4. Антигіпертензивні засоби.....	231
12.1.4.1. Діуретики.....	231
12.1.4.2. Інгібітори ангіотензинперетворюючого ферменту.....	231
12.1.4.3. Блокатори рецепторів ангіотензину-II.....	234
12.1.4.4. Бета-адреноблокатори.....	234
12.1.4.5. Блокатори кальцієвих каналів.....	235
12.1.4.6. Альфа-адреноблокатори.....	235
12.1.4.7. Центральні альфа ₂ -адреноміметики.....	235
12.1.4.8. Симпатолітичні засоби.....	236
12.1.4.9. Стимулятори імідазолінових рецепторів.....	236
12.1.4.10. Прямі інгібітори реніну.....	236
12.1.4.11. Периферичні судинорозширюючі засоби.....	237
12.1.4.12. Комбіновані антигіпертензивні засоби.....	238
12.1.4.13. Лікування гіпертонічного кризу.....	238

12.1.5. Гіполіпідемічні засоби.....	239
12.1.5.1. Секвестранти жовчних кислот.....	239
12.1.5.2. Статини.....	240
12.1.5.3. Фібрати.....	240
12.1.5.4. Препарати кислоти нікотинової.....	240
12.1.5.5. Інші лікарські засоби, що знижують рівень холестерину і тригліцеридів у сироватці крові..	241
12.1.6. Ангіопротектори.....	241
12.2. Засоби, що впливають на функцію органів дихання.....	242
12.2.1. Стимулятори дихання.....	243
12.2.2. Протикашльові засоби.....	243
12.2.3. Відхаркувальні засоби.....	244
12.2.4. Засоби, які застосовують у випадках бронхіальної обструкції.....	246
12.2.4.1. Бронхорозширюючі засоби.....	246
Розгорнутий зміст	
10 Фармакологія	
12.2.4.2. Протиалергічні, десенсибілізуючі засоби.....	249
12.2.5. Засоби, які застосовують при набряку легень.....	250
12.3. Діуретичні засоби.....	251
12.3.1. Засоби, що діють на рівні клітин ниркових каналців.....	253
12.3.1.1. Конкуренти за переносник натрію та інгібітори альдостерону.....	253
12.3.1.2. Тіазидні й тіазидоподібні діуретики.....	254
12.3.1.3. Петльові діуретики.....	255
12.3.2. Осмотичні діуретики.....	256
12.3.3. Засоби, що підвищують кровообіг нирок.....	256
12.3.4. Лікарські рослини.....	256
12.4. Лікарські засоби, які впливають на шлунково-кишковий тракт.....	257
12.4.1. Засоби, що впливають на апетит.....	257
12.4.1.1. Засоби, що стимулюють апетит.....	257

12.4.1.2. Засоби, що знижують апетит (анорексигенні засоби).....	257
12.4.2. Лікарські засоби, що впливають на секрецію шлунка.....	258
12.4.2.1. Засоби, що посилюють секрецію шлунка.....	258
12.4.2.2. Засоби, що понижують секрецію залоз шлунка.....	258
12.4.2.3. Гастропротектори.....	260
12.4.3. Засоби, що впливають на моторику шлунка.....	260
12.4.4. Засоби, що впливають на тонус кишечника.....	261
12.4.4.1. Засоби, що підвищують тонус кишечника.....	261
12.4.4.2. Засоби, що пригнічують тонус кишечника.....	262
12.4.5. Антидіарейні засоби та препарати, які відновлюють мікрофлору кишечника.....	262
12.4.6. Блювотні та протиблювотні засоби.....	262
12.4.6.1. Блювотні засоби.....	262
12.4.6.2. Протиблювотні засоби.....	263
12.4.7. Жовчогінні, гепатопротекторні, холелітолітичні засоби.....	263
12.4.8. Лікарські засоби, які застосовують при порушенні екскреторної функції підшлункової залози.....	264
12.4.8.1. Засоби замісної терапії, що підвищують активність ферментів підшлункової залози.....	264
12.4.8.2. Лікарські засоби, що пригнічують функцію підшлункової залози.....	265
Розділ 13. Засоби, що впливають на гемостаз.....	267
(Бобирьов В. М., Рябушко М. М., Горчакова Н. О., Островська Г. Ю.)	
13.1. Засоби, що знижують зсідання крові (антикоагулянти).....	270
13.1.1. Антикоагулянти прямої дії.....	270
13.1.2. Антикоагулянти непрямої дії.....	271
13.2. Засоби, які сприяють лізису кров'яного згустку (фібринолітики).....	272
13.3. Засоби антиагрегантної дії.....	273
13.4. Засоби, які посилюють гемостаз.....	275
13.4.1. Коагулянти прямої дії.....	275

13.4.2. Коагулянти непрямой дії.....	276
13.4.3. Інші препарати з гемостатичною дією.....	277
13.5. Інгібітори фібринолізу.....	277
13.6. Фармакологія препаратів заліза.....	278
13.7. Еритропоетини.....	281
13.8. Крово- і плазмозаміщуючі рідини.....	284
Розділ 14. Протимікробні і протипаразитарні засоби.....	284
(Чекман І. С., Бобирьов В. М., Горчакова Н. О., Казак Л. І., Островська Г. Ю.)	
14.1. Дезінфікуючі та антисептичні засоби.....	285
14.1.1. Галогенвмісні сполуки.....	285
14.1.2. Окиснювачі.....	287
14.1.3. Кислоти та основи.....	287
14.1.4. Сполуки важких металів.....	288
14.1.5. Група фенолу.....	289
14.1.6. Група альдегідів і спиртів.....	290
14.1.7. Барвники.....	290
14.1.8. Детергенти і мила.....	291
14.1.9. Антисептики різної хімічної структури.....	291
14.1.10. Антисептики природного походження.....	292
14.2. Хіміотерапевтичні засоби.....	293
14.2.1. Антибіотики.....	294
14.2.1.1. β-лактамі антибіотики.....	296
14.2.1.2. Макроліди і азаліди.....	300
14.2.1.3. Фузидин-натрій.....	302
14.2.1.4. Лінкозаміни.....	302
14.2.1.5. Аміноглікозиди.....	302
14.2.1.6. Поліпептидні антибіотики.....	304
14.2.1.7. Тетрацикліни.....	304
14.2.1.8. Препарати групи левоміцетину (хлорамфеніколу).....	305

14.2.1.9. Анзаміцини (рифаміцини).....	306
14.2.1.10. Фосфонати.....	306
14.2.1.11. Похідні антрацикліну.....	306
14.2.1.12. Антибіотики для локального застосування.....	306
14.2.2. Сульфаніламідні препарати.....	307
14.2.3. Синтетичні протимікробні засоби різної хімічної структури.....	309
14.2.3.1. Похідні 8-оксихіноліну.....	310
14.2.3.2. Похідні нафтиридину, 4-хіноліну.....	310
Розгорнутий зміст	
12 Фармакологія	
14.2.3.3. Фторхінолони.....	310
14.2.3.4. Похідні нітрофурану.....	311
14.2.3.5. Похідні імідазолу.....	312
14.3. Антипротозойні препарати.....	313
14.3.1. Протималярійні лікарські засоби.....	313
14.3.2. Лікарські засоби для лікування амебіазу.....	316
14.3.3. Лікарські засоби для лікування трихомонадозу.....	317
14.3.4. Лікарські засоби для лікування хворих на лямбліоз.....	317
14.3.5. Лікарські засоби для лікування токсоплазмозу.....	318
14.3.6. Лікарські засоби для лікування лейшманіозу.....	318
14.4. Протимікозні (протигрибкові) засоби.....	319
14.5. Протиспірохетозні засоби.....	321
14.6. Противірусні засоби.....	322
Розділ 15. Протипухлинні засоби.....	328
(Бобирьов В. М., Петрова Т. А.)	
15.1. Алкілюючі засоби.....	329
15.2. Антиметаболіти.....	330
15.3. Комплексні сполуки платини.....	330
15.4. Гормональні та антигормональні засоби.....	330
15.5. Протипухлинні антибіотики.....	331

15.6. Ферментні препарати.....	332
15.7. Протипухлинні засоби рослинного походження.....	332
15.8. Різні синтетичні засоби.....	332
Розділ 16. Фармакотерапія основних стоматологічних захворювань.....	334
(Бобирьов В. М., Петрова Т. А., Горчакова Н. О.)	
16.1. Засоби для лікування і профілактики захворювань твердих тканин зубів.....	334
16.1.1. Карієс зубів.....	334
16.1.2. Стоматологічні пломбувальні матеріали.....	338
16.1.3. Некаріозні ураження зубів.....	340
16.2. Засоби для лікування пульпіту.....	341
16.3. Засоби для лікування періодонтиту.....	343
16.4. Засоби для лікування захворювань пародонта.....	347
13	
16.5. Фармакотерапія хвороб слизової оболонки порожнини рота.....	352
16.5.1. Ксеростомія.....	352
16.5.2. Пошкодження слизової оболонки.....	352
16.5.3. Гострий герпетичний стоматит.....	353
16.5.4. Виразково-некротичний стоматит Венсана.....	353
16.5.5. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит.....	354
16.5.6. Багатоформна ексудативна еритема.....	354
16.5.7. Прояви алергії у порожнині рота.....	355
16.5.8. Червоний плоский лишай.....	356
16.5.9. Грибкові ураження.....	356
16.5.10. Актиномікоз.....	357
16.5.11. Лейкоплакія.....	357
16.6. Загальні принципи лікування хірургічної інфекції в стоматології.....	357
16.6.1. Медикаментозне лікування ранової інфекції.....	358
16.6.2. Принципи загального лікування гострих запальних процесів щелепно-лицевої ділянки.....	361

16.7. Засоби невідкладної допомоги в умовах стоматологічної практики..... 363

(Кресюн В. Й., Бобирьов В. М., Годован В. В., Рябушко М. М.)

16.7.1. Невідкладна допомога при гострій недостатності кровообігу.....363

16.7.2. Невідкладна допомога при анафілактичному шоку..... 364

16.7.3. Невідкладна допомога при стенокардії..... 365

16.7.4. Невідкладна допомога при гіпертонічному кризі..... 365

16.7.5. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності..... 365

16.7.6. Невідкладна допомога при бронхіальній астмі..... 366

16.7.7. Невідкладна допомога при коматозних станах..... 366

16.7.8. Невідкладна допомога при кровотечах.....367

Частина 3. Лікарська рецептура..... 369

(Чекман І. С., Бобирьов В. М., Горчакова Н. О., Кава Т. В.)

Розділ 17. Виписування рецептів. Основні поняття та правила.....370

17.1. Правила виписування рецептів.....371

17.2. Основні терміни і їх визначення..... 376

Розділ 18. Лікарські форми..... 378

18.1. Тверді лікарські форми.....379

18.2. М'які лікарські форми..... 385

Розгорнутий зміст

14 Фармакологія

18.3. Рідкі лікарські форми.....390

18.3.1. Розчини для зовнішнього застосування.....391

18.3.2. Лікарські форми для ін'єкцій.....391

18.3.3. Розчини для внутрішнього застосування..... 393

18.3.4. Лікарські форми для інгаляції..... 399

18.4. Інші лікарські форми..... 399

Частина 4. Класифікатор фармакологічних груп.....402

(Кресюн В. І., Годован В. В)

Найважливіші рецептурні скорочення.....402

Список літератури.....	404
Показчик термінів.....	405
Показчик препаратів.....	413